

INFORME SOBRE LA SITUACIÓ LABORAL I PROFESSIONAL DELS PERIODISTES DIGITALS a Catalunya

---

*Estudi realitzat pel **Grup de Periodistes Digitals (GPD)** i el **Sindicat de Periodistes de Catalunya (SPC)**, amb la col·laboració del **Col·legi de Periodistes de Catalunya**.*

*L'elaboració d'aquest informe ha estat possible gràcies al treball realitzat per **Eva Asensio, Lucía Calvo, David Domingo** i **Toni Rubies**, membres del Grup de Periodistes Digitals (GPD)*

Barcelona, novembre de 2003

INTRODUCCIÓ

RESUM

1. DADES DEMOGRÀFIQUES

Sexe

Edat

Titulació universitària

Lloc de treball

2. ACTIVITAT PROFESSIONAL

Tipus d'activitat i mitjà

Tasques: quantitat i tipus

Formació continuada

La formació continuada en relació amb les tasques realitzades

Venda de continguts

Accés a les fonts d'informació

3. CONDICIONS LABORALS

Jornada

Contracte

Contracte segons el tipus de mitjà

Sou

Sou segons el tipus de mitjà

Treball per compte propi/aliè

Titularitat de l'empresa

Nombre de treballadors per empresa

Nombre d'empreses per les quals treballa

Antiguitat a l'empresa

Nombre d'empreses per les quals ha treballat

Treball des de casa

Treball des de casa segons el tipus de contracte

Conveni laboral

4. PROBLEMES LABORALS I PROFESSIONALS

Condicions laborals comparades amb altres periodistes

Problemes detectats

CONCLUSIONS

Perfil del periodista digital a Catalunya

La situació professional del periodista digital

La situació laboral del periodista digital

ANNEX

Plantilla de l'enquesta

INTRODUCCIÓ

Aquest informe pretén ser un primer pas per conèixer la situació laboral dels periodistes digitals a Catalunya. És un intent per esbrinar si les precàries condicions laborals que de manera generalitzada suporten els periodistes¹ són similars a les dels periodistes que treballen a internet o si aquests darrers es veuen afectats per una major precarització, tal com sembla deduir-se dels comentaris exposats a diversos fòrums públics, com el II Congrés Nacional de Periodisme Digital².

Així mateix, preten analitzar si la tradicional feina del periodista com a transmissor d'informació s'ha vist afectada amb l'arribada d'aquest nou mitjà.

Aquest estudi considera *periodista digital* a tot aquell que treballa per al suport internet, ignorant definicions més àmplies que també inclouen sota aquest terme als periodistes que utilitzen la xarxa com a font d'informació.

La investigació s'ha realitzat a partir d'una enquesta a internet desenvolupada conjuntament pel Grup de Periodistes Digitals (GPD) i el Sindicat de Periodistes de Catalunya. L'existència del qüestionari es va difondre entre els col·legiats del Col·legi de Periodistes de Catalunya, els subscriptors al butlletí Fil Directe del Sindicat i els de la llista de distribució del GPD. Es van recopilar dades entre el 26 de març i el 15 de juliol de 2003, obtenint un total de 66 respostes, de les que una va ser eliminada en comprovar importants incoherències en les dades aportades.

Tot i que la mida de la mostra pugui semblar reduïda, es tracta de l'esforç més ampli fins ara per definir la situació laboral i professional dels periodistes digitals³. Les xifres resulten significatives en relació a d'altres estudis sobre el sector. Si bé l'estudi sobre la professió periodística elaborat pel Col·legi de Periodistes de Catalunya⁴ el 2000 no inclou internet com a mitjà, una investigació similar realitzada per l'Associació de Premsa d'Aragó⁵ el 2001 xifra en un 4,5% els periodistes que treballen a internet / periodisme digital. La mostra del Col·legi de Periodistes va incloure 600 entrevistes, per la qual cosa una seixantena de respostes resulta prou coherent.

Donat que l'enquesta es va difondre per internet, les persones que van respondre-la, van autoseleccionar-se com a mostra i, malgrat que la gran majoria treballen a Catalunya, s'han obtingut també 6 respostes de la resta de l'Estat espanyol (Madrid, Toledo, Logronyo, País Basc i Múrcia) i dues de l'Argentina, observant-se tendències similars a les registrades a Catalunya. Per tant, mentre que considerem que l'estudi dóna resultats significatius a nivell català, els resultats només s'han d'extrapol·lar a la resta de l'Estat amb molta prudència, ja que caldria una mostra més àmplia per corroborar les dades registrades.

---

¹ CANEL, Mª José; RODRÍGUEZ ANDRÉS, Roberto y SÁNCHEZ, José Javier (2000): *Periodistas al descubierto. Retrato de los profesionales de la información*. Madrid, CIS.

² IÑAKI I. ROJO (2001): *Mi nombre es Kunta Kinte*, a <http://www.baquia.com/com//20010206/art00031.html>

³ L'estudi *Xornalismo en Internet: Actitudes profesionales e condicións laborais dos periodistas en liña*, coordinat per XOSÉ LÓPEZ i MIGUEL TÚÑEZ i editat pel Consell de Cultura Gallega (2002) es va basar en una mostra de trenta entrevistes en profunditat.

⁴ *Investigació Col·legi de Periodistes de Catalunya* – Institut Opina. Setembre 2000, a <http://www.periodistes.org/cat/ProfessioPerfil.htm?elmenu=6>

⁵ *Diagnóstico de la profesión periodística en Aragón*. Asociación de la Prensa de Aragón. Juny 2001, a <http://www.aparagon.es/diagnos.htm>

RESUM

La precarietat laboral i professional dels periodistes digitals és un fet segons els resultats d'aquest informe. El perfil tipus del periodista digital analitzat és el d'un professional jove, amb estudis universitaris, que té el seu lloc de feina a Catalunya. Treballa o bé a un mitjà exclusivament digital o a l'edició digital d'un mitjà que disposa d'altres suports. Tot i que realitza diverses tasques a la feina, entre les quals destaquen la producció de continguts originals i la direcció de projectes, no té contracte estable ni està ben remunerat. El 40% dels periodistes que treballa per a mitjans exclusivament digitals no té contracte laboral. Treballi pel tipus de mitjà que treballi, el 38% té un sou que no arriba als 900 € bruts mensuals.

L'empresa no proporciona formació continuada en un 66% dels casos, tot i que molts periodistes realitzen tasques especialitzades que requereixen d'aquesta formació, com ara la maquetació web, el disseny gràfic avançat o la programació.

La situació empitjora per al 32% dels periodistes digitals que teletreballen o fan la feina des de casa. D'aquests, el 61% no té cap tipus de contracte i al 86% l'empresa no li paga ni les despeses de connexió a Internet, ni la llum, ni l'equipament necessari per fer el seu treball.

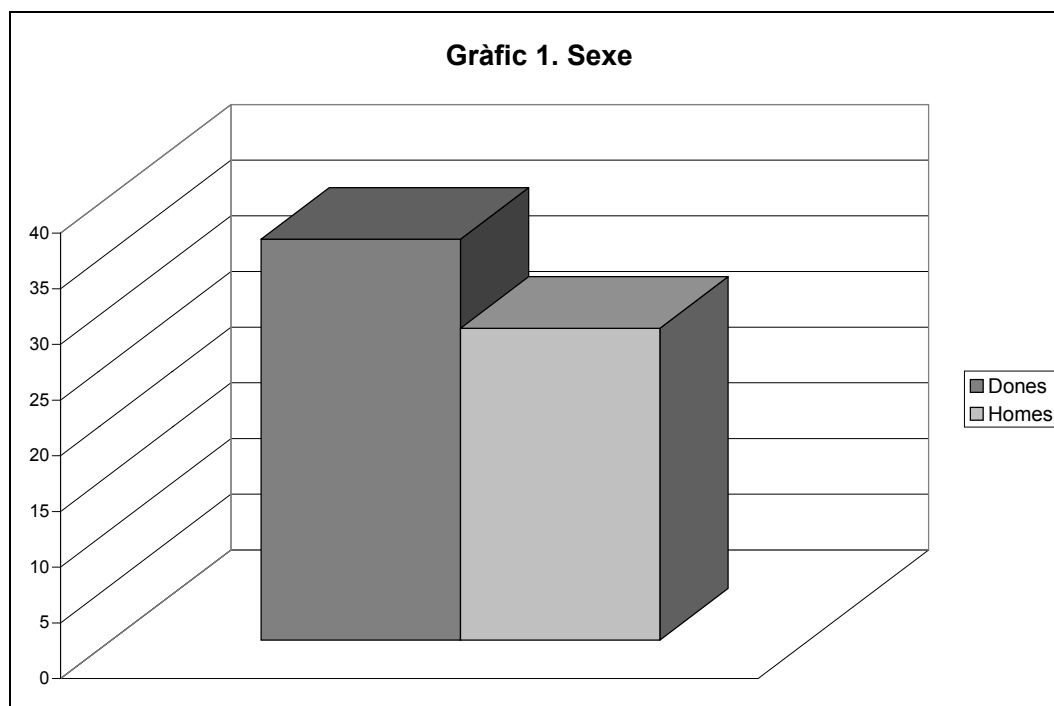
Tot i que un 44% dels periodistes digitals té conveni laboral, només un 9% el valora bé i un 68% el desconeix.

Quan als periodistes digitals se'ls pregunta sobre els problemes principals que detecten en el treball i en l'exercici de la seva professió contesten que tenen poc sou, pitjors contractes, treballen més hores i estan menys valorats professionalment que altres companys periodistes, dissenyadors o informàtics.

1. DEMOGRAFIA

Sexe

Més de la meitat de les persones enquestades són dones. Hi ha un 55% de dones periodistes que treballen a Internet i un 45% d'homes (gràfic 1 ⁶).

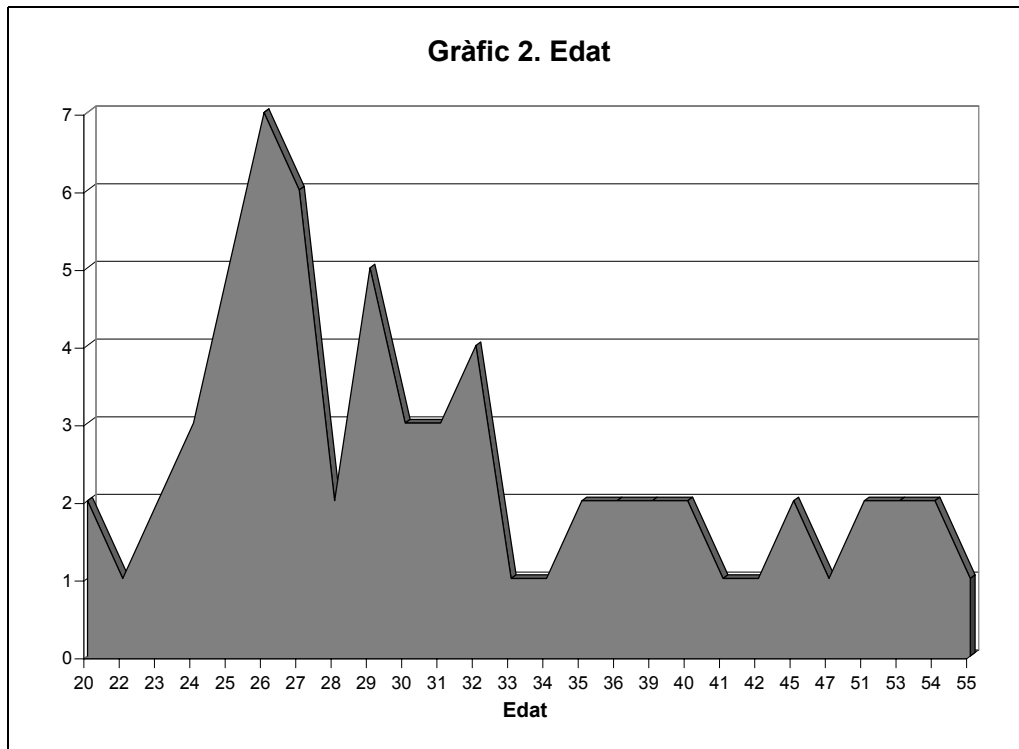

Edat

El perfil del periodista digital és el d'un professional jove. La mitjana d'edat dels enquestats és de 33 anys i l'edat més freqüent és 26 anys, un fet que es presenta tant en dones com en homes.

És la franja d'edat de 20 a 35 anys la que concentra més periodistes digitals. Tenen de 20 a 25 anys el 20% dels enquestats. De 25 a 35 anys, el 52% dels periodistes digitals. De 35 a 45 anys, un 15%. De 45 a 55 anys, un 12% (Gràfic 2).

⁶ Tots els gràfics expressen xifres absolutes en base al total de persones que van respondre l'enquesta, excepte quan s'indica amb % que es tracta de percentatges. En la majoria dels casos s'han ignorat les respostes en blanc, excepte quan assoleixen percentatges significatius per interpretar les dades.

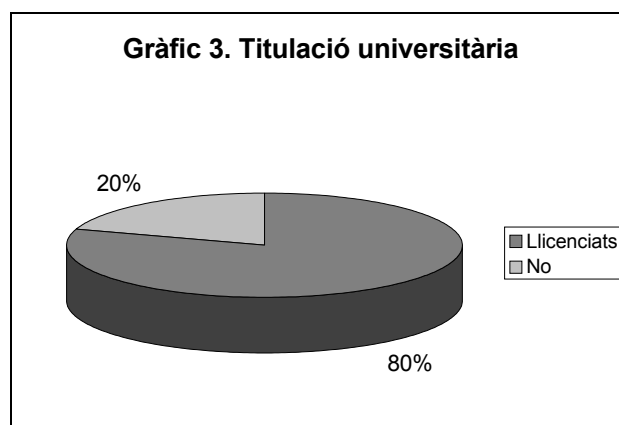

Titulació universitària

El 80% dels periodistes digitals enquestats són Llicenciats en Periodisme (Gràfic 3). Una altra dada que confirma la seva joventut és l'any de finalització dels estudis. Un 45% es va llicenciar entre l'any 1995 i el 2000. De fet, l'any que concentra més llicenciats en periodisme és el 1999. Els llicenciats entre l'any 2000 i 2003 són un 18% dels enquestats.

Un 14% per cent es va llicenciar abans de l'any 1980 i també un 14% van acabar els estudis en la dècada dels 80. Entre l'any 1990 i 1995 es van llicenciar un 14% dels enquestats.

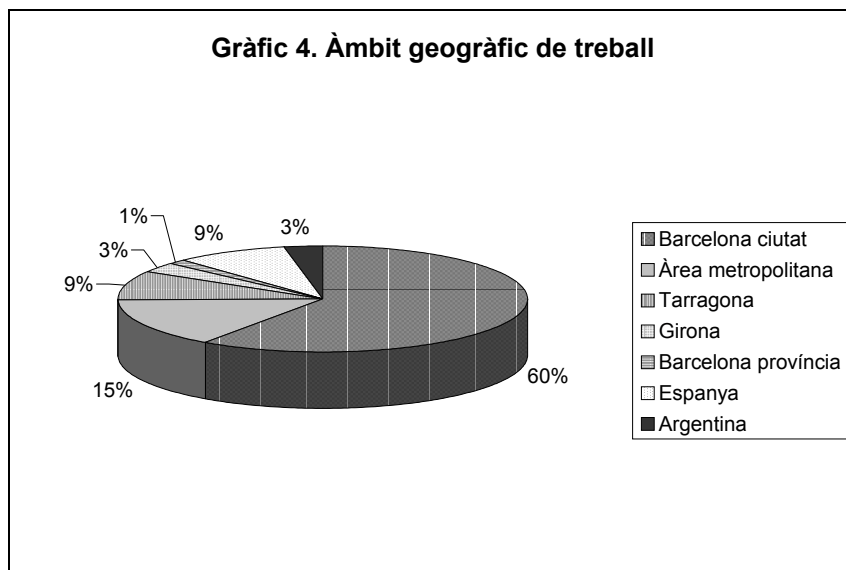
La major part de periodistes digitals són llicenciats a partir de la dècada dels 90 en endavant, tot i que també cal tenir en compte que hi ha hagut 9 enquestats que diuen que són llicenciats però no han especificat quin any van acabar la carrera.

Lloc de treball

Un 88% dels periodistes que han contestat l'enquesta treballa a Catalunya. D'aquests, un 60% ho fa a Barcelona, un 15% a l'àrea metropolitana i un 13% té el seu lloc de treball altres ciutats catalanes com Girona o Tarragona. Per tant, es pot considerar que els resultats d'aquest informe són significatives per descriure la situació laboral i professional dels periodistes catalans. Però no podem ignorar que un 9% de les persones que van contestar el qüestionari treballen a altres punts de l'Estat espanyol com ara Madrid, Logronyo o Palma de Mallorca. Fins i tot un 3% dels enquestats té el seu lloc de treball fora d'Espanya (Gràfic 4).

Per tant, hi ha un 88% dels enquestats que treballa al territori català mentre que la resta (12%) ho fan a l'Estat espanyol o a la resta del món.

2. ACTIVITAT PROFESSIONAL

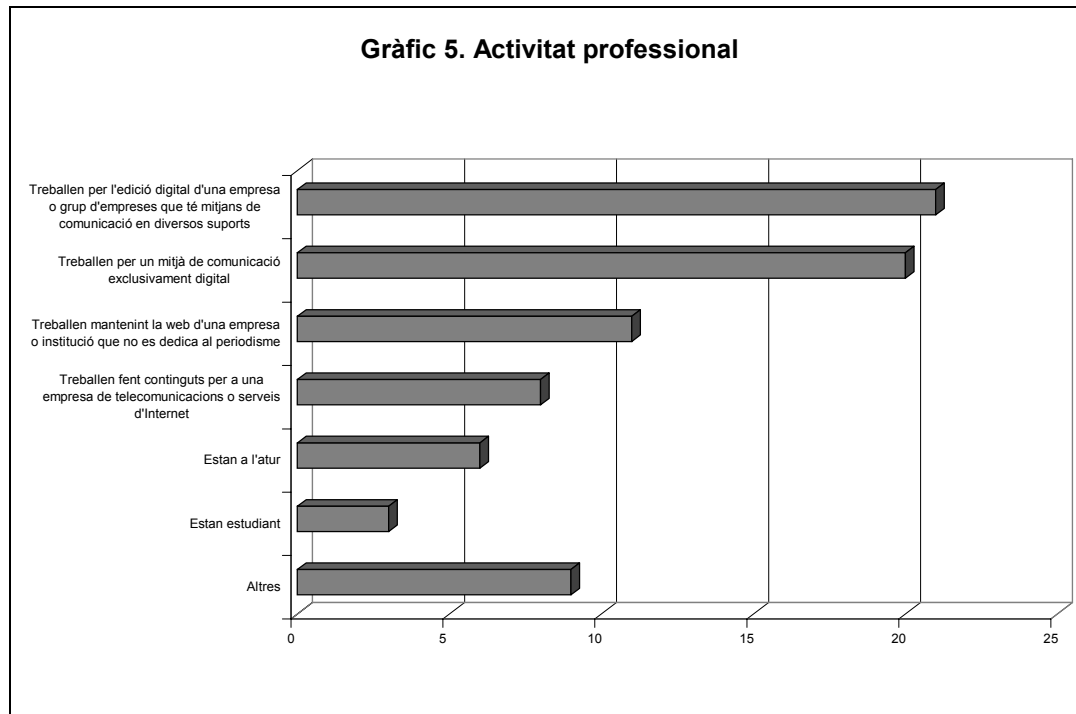
Tipus d'activitat i mitjà

El periodisme digital es pot exercir tant a mitjans de comunicació exclusivament digitals (creats en la Xarxa), com a l'edició digital d'una empresa o grup d'empreses que té mitjans de comunicació en diversos suports (per exemple, l'edició digital d'*E! País*). Un 62% dels enquestats treballa en empreses d'aquests dos tipus, essent un 30% els que treballen a mitjans nascuts a Internet i un 32% els que ho fan en mitjans de la Xarxa que ja existeixen en altres suports (Gràfic 5).

Ara bé, Internet també ha propiciat que les empreses de telecomunicacions i serveis d'internet creïn mitjans digitals propis (portals de continguts, per exemple) i hi ha un 12% de periodistes que treballa per a aquestes empreses. Altres organitzacions com ara ajuntaments, empreses privades, universitats, etc. tenen els seus propis llocs web i un 17% dels enquestats es dedica al manteniment dels llocs web d'aquestes institucions, que no tenen perquè estar relacionades amb el periodisme.

La multiplicitat d'activitats que es poden dur a terme a la Xarxa ha provocat que hi hagi periodistes digitals que es dediquin a la formació on-line, la recerca, la docència o el disseny gràfic i la fotografia. Un 14% dels enquestats ha respost que es dedica a alguna d'aquestes activitats.

Per últim, hi ha gent que és periodista digital però malauradament, es troba a l'atur (9%). També hi ha un 5% d'estudiants que es dedica al periodisme digital.

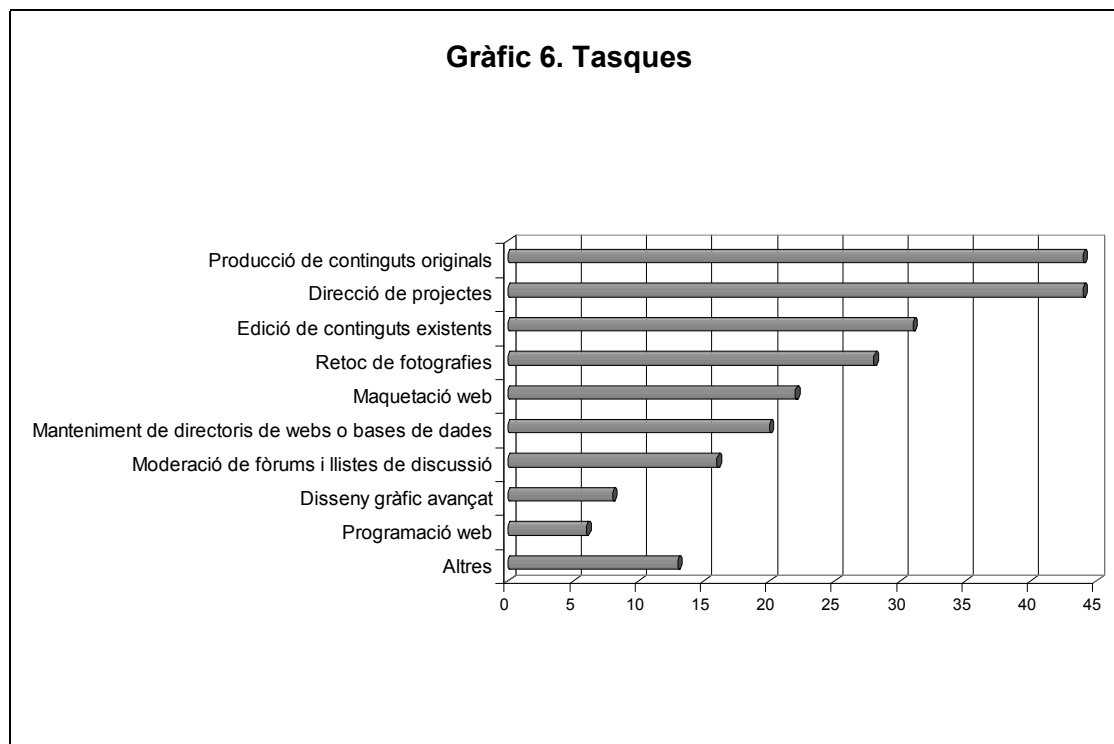
Tasques:

Quantitat

Quines són les principals tasques que desenvolupen els periodistes digitals en l'exercici de la seva professió? Aquesta pregunta donava la possibilitat de respondre diverses opcions. Un 23% dels enquestats ha contestat que desenvolupa una sola tasca a la feina. La resta, ha contestat que en realitza més d'una, dues, tres, quatre, cinc o més de cinc. Veiem els percentatges: un 17% fa dues o tres tasques en el treball. Un 8% en realitza 4, un 11% en realitza 5 i, el més sorprenent, un 24% en realitza més de 5. És a dir, hi ha més periodistes que fan més d'una tasca a la feina que periodistes que només desenvolupen una tasca. Com que els periodistes realitzen més d'una tasca, els resultats que s'esmenten a continuació sobre els tipus de tasques que es realitzen, superen el 100%.

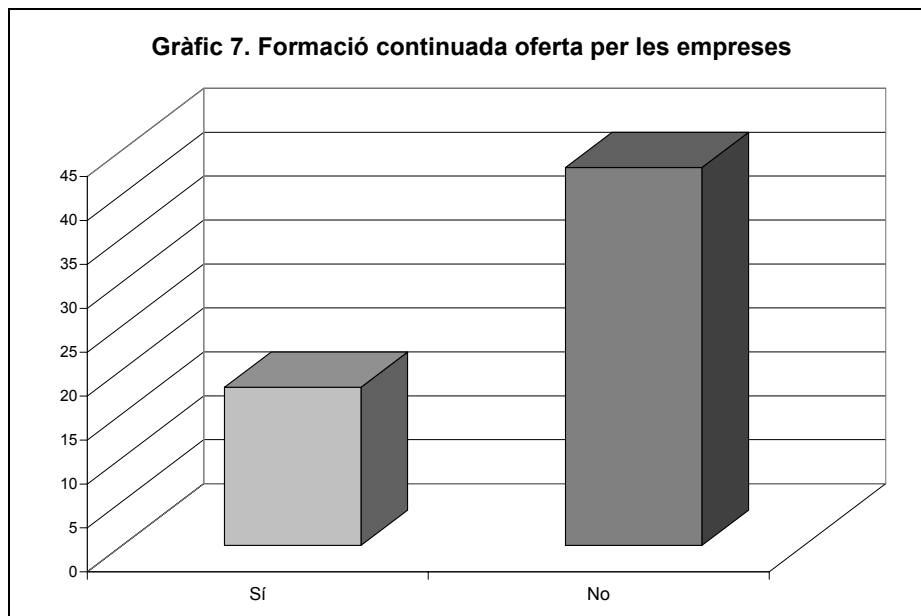
Tipus

La producció de continguts originals i la direcció de projectes són les dues activitats que més periodistes desenvolupen: un 67% dels enquestats. A aquestes dues els segueix l'edició de continguts ja existents produïts per tercers, una tasca que realitza el 47%. El retoc de fotografies és una altra de les activitats més freqüents, amb un 42% de professionals que reconeix haver de treballar amb fotografia digital. La maquetació web és la cinquena tasca més realitzada, amb un 33% dels enquestats. Un 30% es dedica al manteniment de directoris o bases de dades. La moderació de fòrums i llistes de distribució és una activitat que realitza el 24% dels enquestats i un 20% desenvolupa altres tasques com ara la formació, la docència i la recerca, la comunicació i el màrqueting d'una empresa, etc. Un 12% dels enquestats realitza disseny gràfic avançat i un 9% fa programació web (Gràfic 6).

Formació continuada

Un 28% diu que rep formació continuada a l'empresa mentre un 66% no rep cap formació al lloc de treball (Gràfic 7). Un 6% no contesta la pregunta.

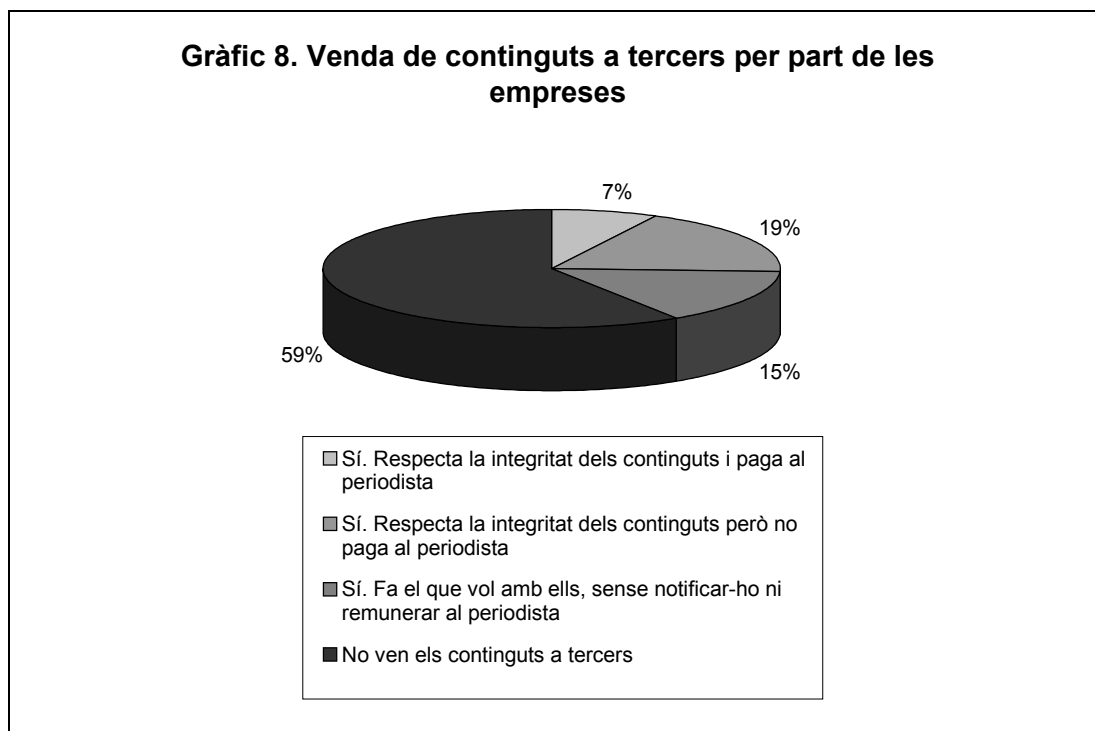
La formació continuada en relació amb les tasques realitzades

És significatiu comprovar que d'entre els periodistes digitals que no reben formació continuada, hi ha alguns que realitzen tasques tècniques i especialitzades: un 42% retoca fotografies, un 33% maqueta, un 12% es dedica a tasques relacionades amb el disseny. Només un 5% fa programació. La majoria es dedica als continguts (un 66% a crear-ne de nous, un 37% a editar-ne) i a la direcció de projectes (67%). Un 19% modera espais virtuals, un 28% gestiona directoris i un 14% es dedica a altres tasques.

Venda de continguts

El problema del respecte pels drets d'autoria ha augmentat amb la digitalització de la informació ja que ara és més fàcil redistribuir continguts sense haver de demanar permís a l'autor. Vam voler preguntar els periodistes digitals sobre aquesta problemàtica i la contraprestació que reben per part de l'empresa on treballen. Aquests són els resultats.

Un 59% contesta que l'empresa on treballa no ven continguts a tercers. De la resta, un 7% dels periodistes enquestats assegura que l'empresa on treballa respecta la integritat dels continguts que escriu i rep compensació econòmica a canvi de la venda de continguts dels quals és autor. Un 19% diu que l'empresa respecta la integritat dels continguts però que no rep cap compensació econòmica a canvi. Un 15% diu que el mitjà on treballa fa el que vol amb els continguts sense notificar-ho i el periodista no rep cap remuneració a canvi. (Gràfic 8).

Accés a les fonts d'informació

Tenen els periodistes problemes per accedir a les fonts d'informació pel fet de treballar a mitjans digitals? Un 20% dels enquestats assegura tenir dificultats per accedir a les fonts d'informació. En canvi, un 69% diu que no té dificultats d'accés a les fonts. Un 11% no contesta aquesta pregunta.

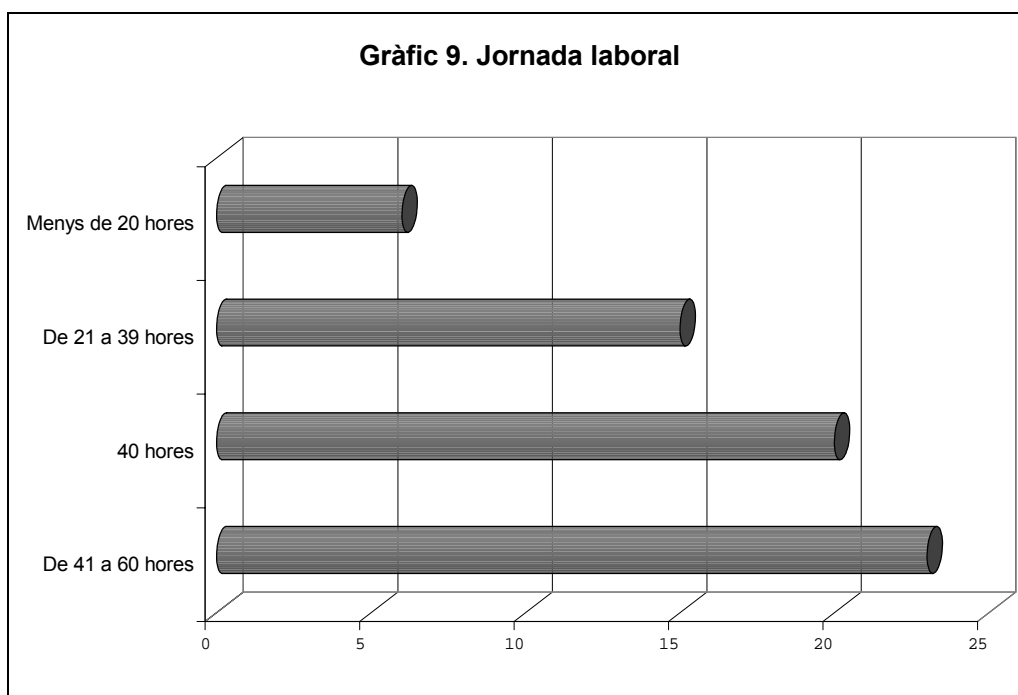
3. CONDICIONS LABORALS

A continuació, s'avaluen els indicadors que defineixen les condicions laborals dels periodistes com ara la jornada laboral, el tipus de contracte, el sou, les característiques de l'empresa on treballa (pública/privada, nombre de treballadors), l'antiguitat dels periodistes en un mateix lloc de treball, el treball des de casa en relació amb el tipus de contracte i si les despeses del teletreball corren a càrrec de l'empresa o del treballador. Per últim, s'extreuen les dades sobre l'existència de conveni laboral a les empreses digitals i el grau de satisfacció i de coneixement del conveni per part dels periodistes.

Jornada

La mitjana d'hores a la feina és de 39 hores setmanals i la més freqüent, de 40 hores. El 63% treballa fins a 40 hores setmanals i el 36% més de 40 hores setmanals (Gràfic 9). En les dones el percentatge de les que treballen més de 40 hores setmanals és lleugerament superior, un 37%.

La jornada mínima és de 15 hores setmanals (estudiants) i la màxima de 60 hores.

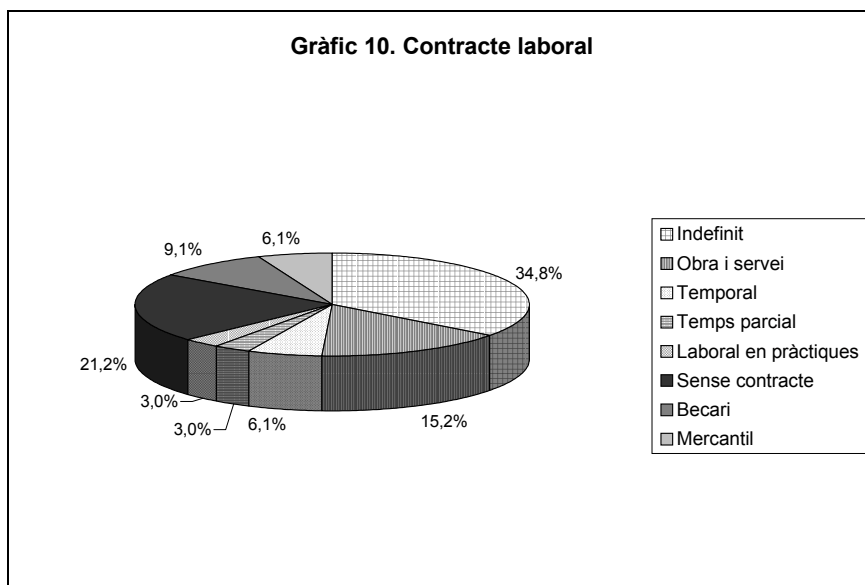

Contracte

El 63% té contracte laboral mentre el 37% no en té. Entre els periodistes amb contracte, el 35% el té de tipus indefinit, el 6% el té temporal, el 3% a temps parcial, el 15% per obra o servei. Un 3% té contracte laboral en pràctiques.

D'entre els periodistes sense contracte laboral, 21% no té cap tipus de contracte, el 6% el té de tipus mercantil i el 9% és estudiant en pràctiques en conveni amb alguna universitat (Gràfic 10).

Del 37% que no té contracte laboral, el 75% no s'ha donat d'alta com a autònom.

Contracte segons el tipus de mitjà

Existeixen diferències en les condicions contractuals dels periodistes digitals en funció de l'empresa on treballen. Els que treballen a mitjans de comunicació exclusivament digitals es veuen afectats per una major precarització: el 40% dels enquestats que desenvolupen continguts per a aquests mitjans no tenen un contracte laboral, enfront del 25% dels que treballen a empreses de telecomunicacions o serveis d'Internet, o del 19% dels que elaboren informació per a l'edició digital de mitjans que disposen d'altres suports (premsa escrita, ràdio o televisió).

Dins d'aquest 40%, el 15% dels enquestats disposa de contracte mercantil, el 10% és un estudiant en pràctiques o becari en conveni amb alguna Universitat i el 15% restant no té cap tipus de contracte.

Per contra, dels enquestats que treballen a mitjans que disposen d'edicions en altres suports, el 52% treballa amb un contracte indefinit, superior al 35% del total d'enquestats. Però tot i la major estabilitat, en aquests mitjans també es dona un 10% d'enquestats que afirma no tenir cap tipus de contracte.

Els enquestats que treballen a empreses de telecomunicacions o serveis d'Internet manifesten un alt grau de temporalitat en els contractes. El 25% disposa de contracte temporal, enfront d'un 6% del total d'enquestats. Un 25% afirma tenir un contracte per obra o servei, percentatge superior al del conjunt d'enquestats. I un 13% (respecte a un 3%) té contracte laboral en pràctiques.

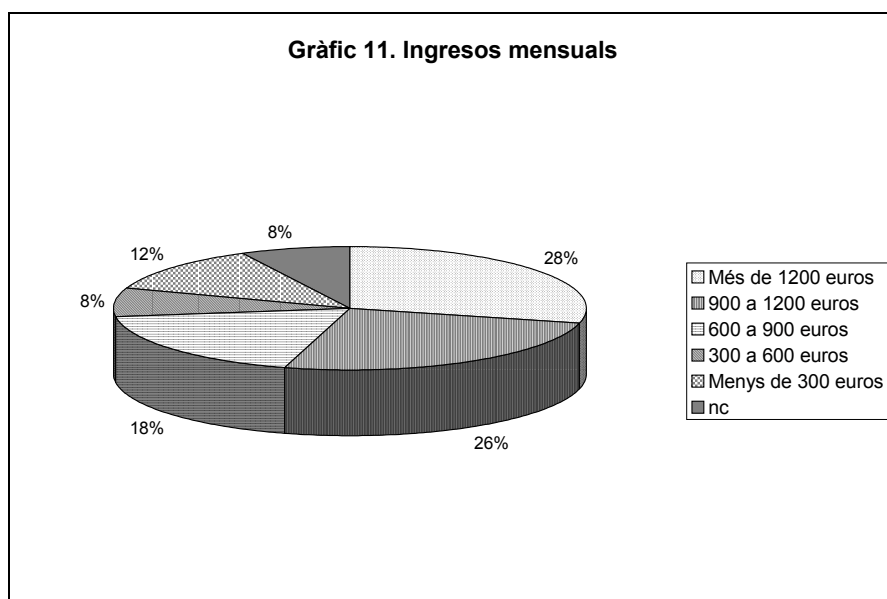
Del total d'enquestats, tan sols els que treballen a empreses que disposen d'edicions en diversos suports i les companyies no periodístiques fan servir el contracte a temps parcial.

Sou

El 38% cobra fins a 900 € bruts mensuals i el 54% cobra més de 900 € bruts mensuals.

D'entre les persones que cobren fins a 900€, el 12% cobra menys de 300 euros bruts al mes, el 8% de 300 a 600 € i el 18% de 600 a 900 €.

D'entre les persones que cobren més de 900 €, el 26% cobra de 900 a 1.200 € i el 28% més de 1.200 € (Gràfic 11). Un 8% d'enquestats no va contestar la pregunta.

Sou segons el tipus de mitjà

Veiem a continuació quant cobren els periodistes digitals en funció del mitjà on treballen. Començarem pels professionals que més cobren per acabar amb els que menys cobren. Els periodistes que treballen a l'edició digital d'un mitjà que ja existeix en altres suports són els que reben major salari: un 38% rep entre 900 i 1200 € i també un 38% rep més de 1200 € al mes. Cobren de 600 a 900€ un 50% dels periodistes digitals que treballen a empreses de telecomunicacions o serveis d'Internet. Un 25% dels treballadors de mitjans exclusivament digitals i un 18% dels que mantenen webs d'empreses no periodístiques també cobren entre 600 i 900 € al mes.

Els 50% dels aturats que ha contestat l'enquesta cobra de 300 a 600 € al mes.

Els que menys cobren són els estudiants: un 67% cobra menys de 300 € al mes. També són significatives les dades d'altres periodistes que cobren menys de 300 euros al mes: un 18% mantenen webs empresarials no periodístiques i un 15% treballa a mitjans de comunicació exclusivament digitals.

Altres indicadors que permeten avaluar la situació laboral del periodista digital són si aquest treballa per compte propi o aliè (en una empresa o institució). En cas de que treballi en una empresa, interessa saber si aquesta és de titularitat pública o privada i el nombre de treballadors que té, així com el total d'empreses per les quals ha treballat (per conèixer l'experiència laboral i l'antiguitat del periodista a l'empresa).

Si el treballador treballa per compte propi, cal saber si ho fa des de casa, quin tipus de contracte té, si es paga ell mateix les despeses de connexió a Internet, llum, aparells etc. i si ha de treballar a més d'una empresa per obtenir un salari digne al mes.

Per últim, exposem les dades relatives al conveni laboral. Tenen les empreses periodístiques a Internet conveni laboral? Quina valoració en fan els treballadors? Coneixen el conveni existent a la seva empresa?

Treball per compte propi/aliè

Un 72% dels enquestats assegura treballar per compte aliè i dependre, per tant, d'una empresa o institució, un 25% dels periodistes digitals treballa per compte propi. Un 3% no contesta.

Titularitat de l'empresa

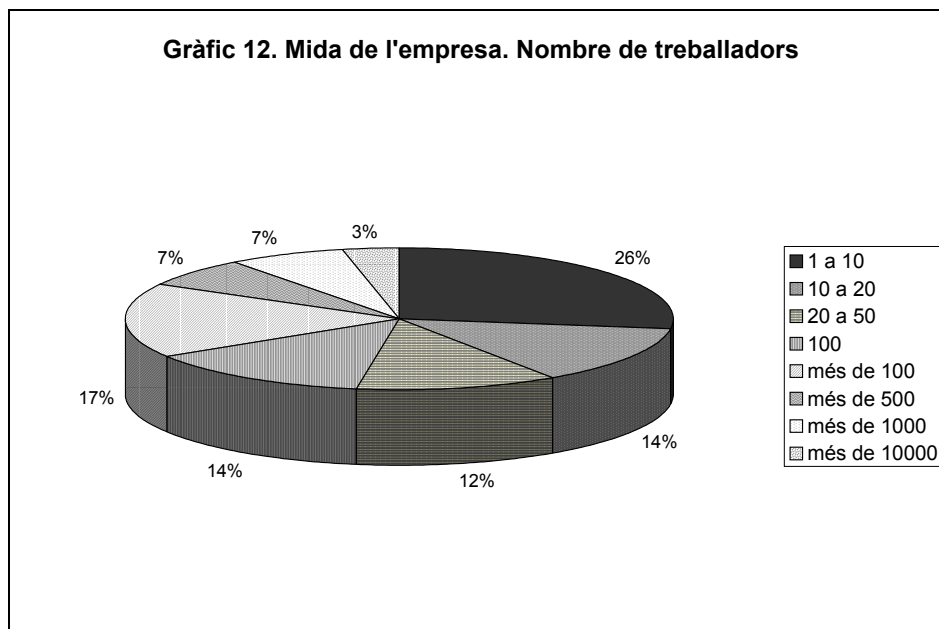
Treballen a empreses públiques un 20% dels enquestats. Un 68% treballa en empreses privades i un 12% treballa a més d'una empresa i entre aquestes, hi ha de públiques i privades. Per tant, la línia general és la de periodistes digitals que treballen a empreses privades.

Nombre de treballadors a l'empresa

En general, les empreses són petites, amb un nombre reduït de treballadors, com es desprèn d'aquestes dades: un 40% dels enquestats treballa a empreses d'1 a 20 treballadors i un 12% a empreses de 20 a 50 treballadors.

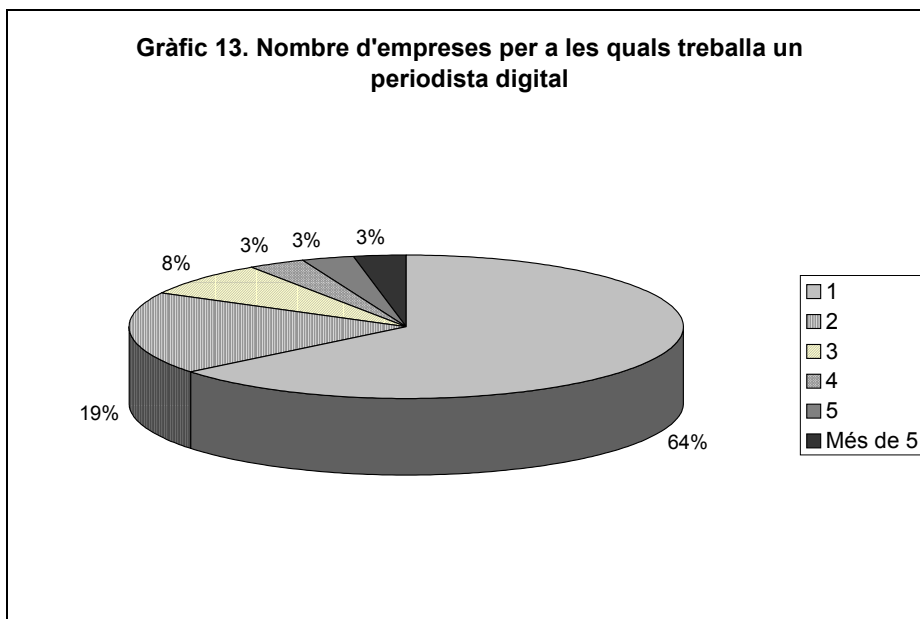
En empreses de 100 treballadors, hi ha un 14% dels enquestats i de més de 100 treballadors, un 17%. En grans empreses, de més de 500 treballadors, un 7%; de més de 1000 treballadors, també un 7%; i de més de 10.000 treballadors, el 3% (Gràfic 12).

Un 9% dels enquestats no ha contestat la pregunta.

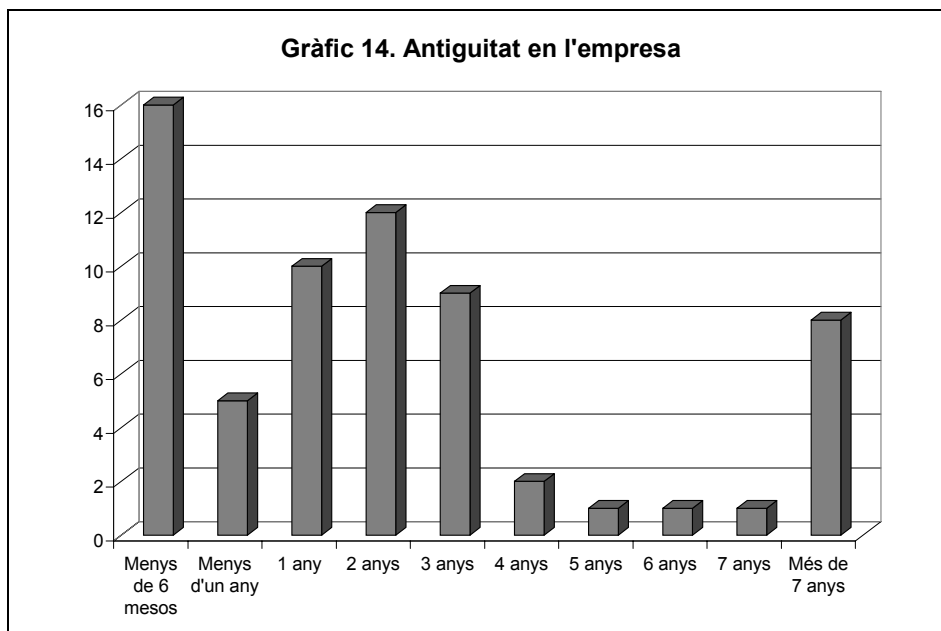
Nombre d'empreses per les quals treballa

Un 64% treballa per a una empresa i un 36% treballa a més d'una empresa. Un 2% no contesta a la pregunta. Del 36% que treballa a més d'una empresa, un 19% ho fa per dues, un 8% per tres empreses a la vegada, un 3% treballa per quatre empreses, un 3% per 5 o més de cinc empreses alhora (Gràfic 13).

Antiguitat a l'empresa

El 66% d'enquestats porta menys de 3 anys treballant a l'empresa actual. D'aquests: un 25% té una antiguitat de menys de 6 mesos, un 8% fins un any, un 15% de menys de 2 anys i un 18% de menys de 3 anys. El 14% porta entre 3 i 4 anys treballant a la mateixa empresa. L'11% té una antiguitat d'entre 4 i 7 anys i el 12% porta més de 7 anys a l'empresa (Gràfic 14).

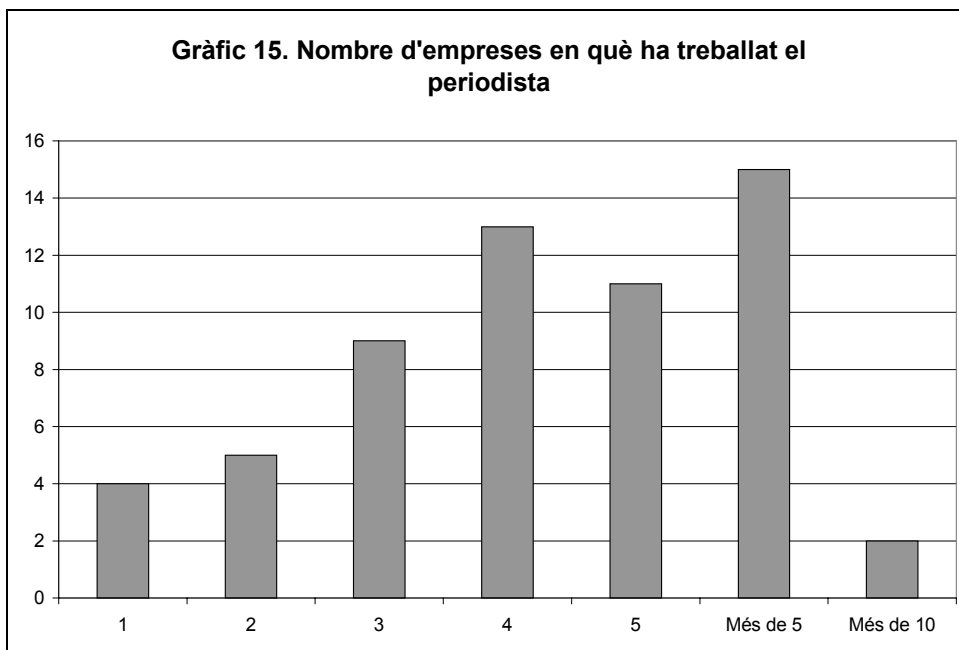

Nombre d'empreses per les quals ha treballat

Malgrat la seva joventut, els periodistes digitals posseeixen una àmplia experiència laboral. Només un 6% dels enquestats ha treballat a una empresa i un 8% a dues. En canvi, les xifres creixen en funció del nombre d'empreses on s'ha treballat. El

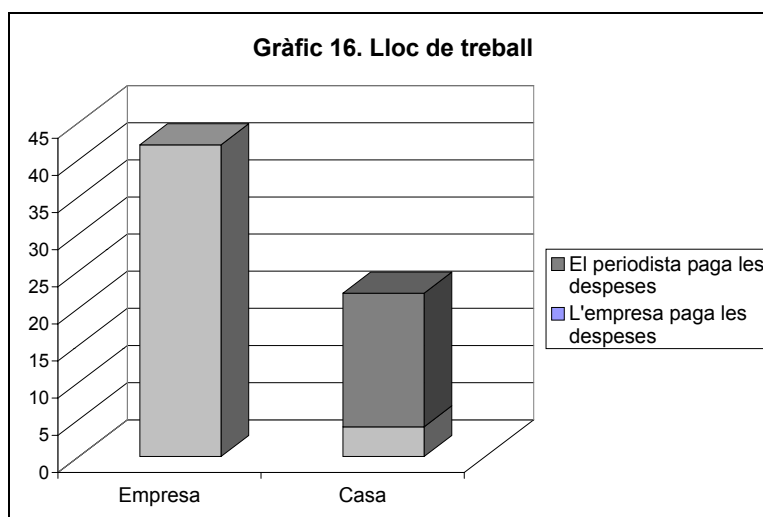

14% ha treballat a tres empreses, el 20% a quatre, el 17% a 5 i el 21% a més de 5 empreses. Per últim, el 6% ha treballat a més de 10 empreses (Gràfic 15). Un 9% no contesta la pregunta.

Treball des de casa

Hem volgut estudiar la implantació del teletreball entre els periodistes digitals i per aquest motiu, els vam preguntar tant des d'on treballen com en quines condicions ho fan. Aquests són els resultats: El 32% treballa des de casa i el 64% treballa des de l'empresa (Gràfic 16). El 3% no contesta.

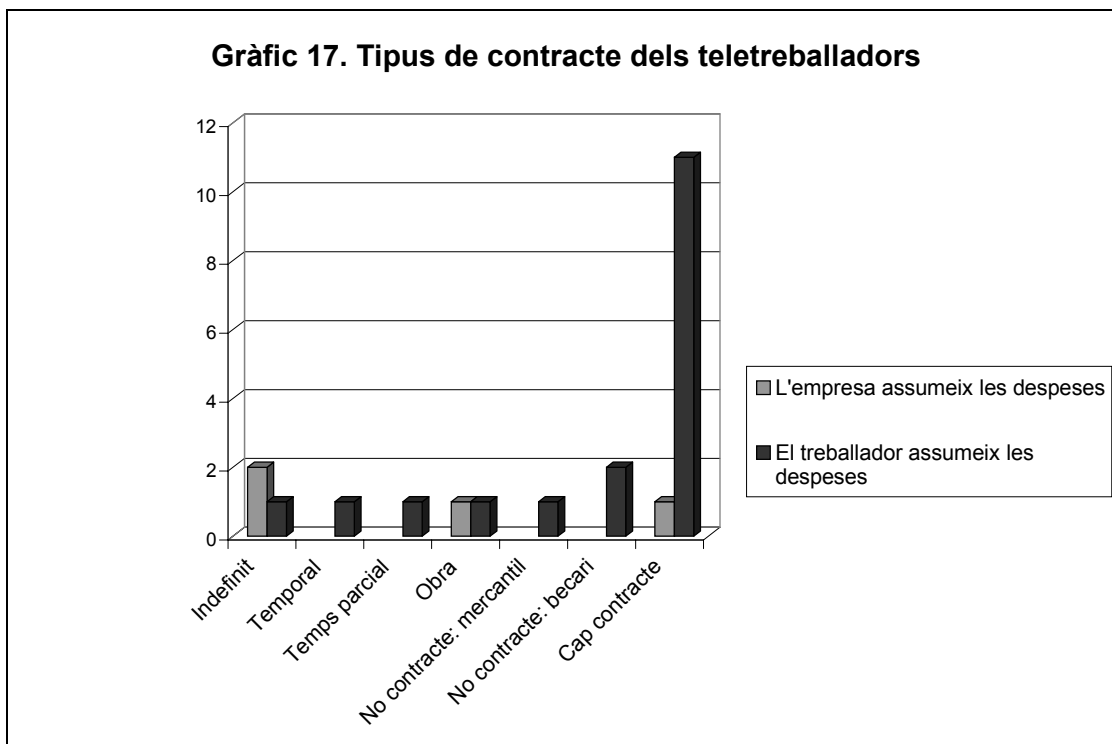
Fixant-nos només en els teletreballadors, trobem que al 14% l'empresa li paga les despeses i el 86% s'ho paga ell.

No s'aprecien diferències significatives entre homes i dones. Hi ha un 33% de teletreballadores i un 67% d'enquestades que treballa des de l'empresa. De les

dones que treballen des de casa, al 17% l'empresa li paga les despeses i el 83% s'ho paga ella.

Treball des de casa segons el tipus de contracte

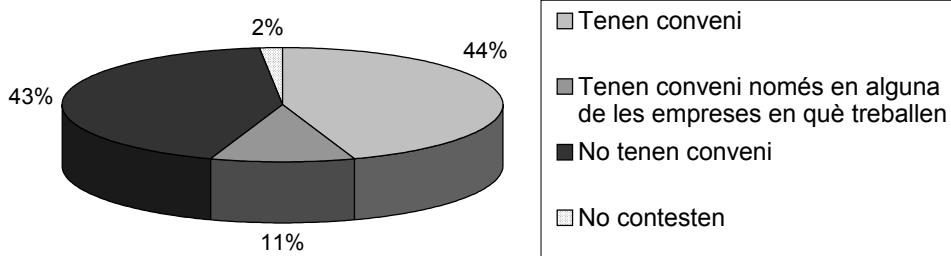
Predominen els teletreballadors que s'han de pagar les despeses i que no tenen cap tipus de contracte: un 61%. L'11% dels teletreballadors és estudiant en pràctiques/ becari en conveni amb alguna universitat. El 6% té contracte indefinit. Tenen contracte temporal, a temps parcial, per obra o servei i contracte mercantil un 6% dels enquestats, en tots els casos (Gràfic 17).

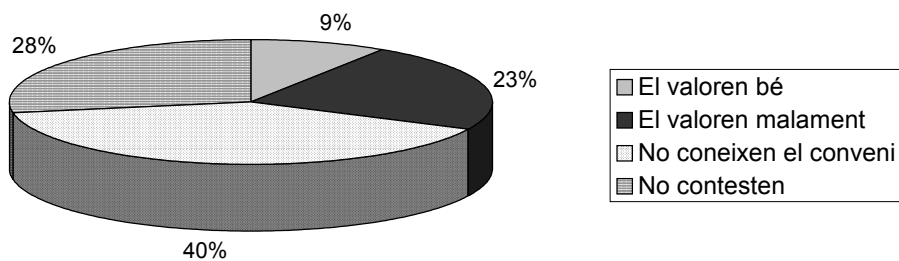
Conveni laboral

Tot i que un 44% dels periodistes enquestats assegura que l'empresa on treballa està regulada mitjançant un conveni (Gràfic 18), només un 9% valora bé aquest document (Gràfic 19). Un 23% el valora malament i un 68% desconeix el seu conveni laboral, una dada que posa en evidència el desconeixement que sobre els seus drets i deures tenen els treballadors dels mitjans digitals. Tampoc és molt esperançadora la xifra de un 43% de periodistes que no està subjecte a cap conveni.

Gràfic 18. Conveni laboral

Gràfic 19. Valoració conveni

4. PROBLEMES LABORALS I PROFESSIONALS

Condicions laborals comparades amb altres periodistes

Un 32% dels periodistes digitals enquestats diu que les seves condicions laborals són iguals que les de qualsevol altre periodista. Un 20% assegura que no té les mateixes condicions laborals els periodistes digitals i la resta de periodistes. No van contestar aquesta pregunta un 47% dels enquestats, una xifra força elevada. Aquesta pregunta donava l'opció d'escriure quines són les principals diferències que detecten els periodistes digitals respecte de la resta de periodistes, que tot seguit enumerem:

- Menys sou
- Jornada laboral: més dedicació horària dels periodistes digitals. Tot i que hi ha una resposta que diu que els periodistes digitals poden seguir l'horari laboral més estrictament.
- Menys vacances pels periodistes digitals
- Tipus de contracte diferent a la resta de periodistes
- Relació laboral i tracte amb companys i menys categoria
- Manca de mitjans tècnics i humans

Problemes detectats

L'enquesta acabava amb una pregunta oberta que interrogava els periodistes digitals sobre quins creuen que són els principals problemes laborals i professionals dels periodistes que treballen a Internet. En les següents taules fem una relació dels problemes detectats.

PROBLEMES RELACIONATS AMB LA PRECARIETAT LABORAL

- Sou baix
- Contractes escombraries per a periodistes amb un perfil professional alt.
- Impossibilitat de trobar una feina ben remunerada. La majoria de feines estan mal pagades o no es paguen.
- Horaris intempestius i poc regulars
- Salut laboral: moltes hores davant d'un ordinador (una llarga exposició continuada davant l'ordinador durant interminables jornades laborals)
- Manca d'un conveni laboral propi.
- Poc coneixement de les eines informàtiques i del funcionament d'Internet.
- Periodisme orquestra: excés de tasques i desenvolupament de tasques que no tenen a veure exclusivament amb el periodisme com ara la programació, el disseny i la fotografia digital.
- Incapacitat del periodista per negociar les condicions de treball davant la rígida posició de les empreses.

PROBLEMES PROFESSIONALS

- Poca valoració de la feina comparada amb la que fan dissenyadors i informàtics.
- Manca de prestigi i reconeixement com a periodistes. No equiparació amb els professionals dels mitjans tradicionals.
- Els periodistes digitals que treballen a empreses que també tenen edicions en paper asseguren tenir poc contacte amb els seus companys de redacció.
- Manca de connexió física amb la realitat informativa: índex de cobertura externa d'esdeveniments molt baix pel fet de no sortir al carrer a buscar notícies.
- Poc contacte amb la redacció en el cas dels col.laboradors externs que aporten continguts.
- Acceptar "pressions" per no perdre la feina.
- Gran esforç pel reciclatge de coneixements que no es valora ni professionalment ni laboral.
- Desmotivació que afecta en la qualitat final del producte informatiu.

PROBLEMES RELACIONATS AMB EL DESCONEIXEMENT D'INTERNET I DEL PERIODISME DIGITAL I AMB LA DESCONFIANÇA EN EL SECTOR

- Desorientació sobre què és el periodisme digital.
- Preponderància del disseny per sobre dels continguts.
- Manca de confiança dels empresaris en el sector d'Internet. No saben com treure benefici del periodisme a Internet. Manca d'inversió real: es pensa fer negoci a curt termini.
- Reticència dels empresaris al teletreball. No paguen les despeses i no confien en aquesta modalitat de treball.
- Poca oferta formativa en periodisme digital a les Universitats Públiques. La formació l'ha d'assumir el periodista per compte propi: en l'exercici de la seva feina o en empreses privades que ofereixen cursos, màsters, postgraus relacionats amb la comunicació digital.
- Drets d'autor: mínima protecció dels continguts per part de les empreses i impossibilitat de controlar el destí dels continguts propis.
- L'escassa solidesa d'alguns projectes i la baixa qualitat de la connexió a la Xarxa en l'entorn de treball d'algunes empreses.
- Plans de negoci difusos, canviants i poc rendibles, manca de recursos per afrontar despeses i combatre la precarietat laboral dels treballadors.

CONCLUSIONS

En la jornada del 5 d'abril de 2003 "Periodistes digitals, precarietat a la xarxa" es van presentar dos documents de treball⁷, elaborats per membres del GPD i del Sindicat de Periodistes de Catalunya, que oferien algunes hipòtesis sobre la situació professional i laboral dels professionals que treballen a la Xarxa. Set mesos després i amb els resultats de l'enquesta a les mans, disposem de les xifres que ens permeten comprovar si aquell escenari que es va dibuixar durant la jornada de l'abril s'acompleix.

Perfil del periodista digital a Catalunya

Com postulaven Elena Tarifa i Toni Rubies en el document sobre la situació professional del periodista digital i es desprèn de les dades avaluades en aquest informe:

- El perfil del periodista digital és el d'una persona jove, d'entre 25 i 30 anys, que tant pot ser dona com home i que ha estudiat la Llicenciatura de Periodisme, havent finalitzat els seus estudis durant la dècada dels 90 en endavant.
- Treballa en la majoria dels casos en l'edició digital d'un mitjà que existeix en altres suports o en un mitjà exclusivament digital.
- El periodista digital nno acostuma a treballar des de casa, malgrat la possibilitat de fer la seva feina directament a Internet.
- Entre les tasques que habitualment realitza un periodista digital hi ha, per ordre de més a menys freqüents: la producció de continguts originals, la direcció de projectes, l'edició de continguts elaborats per terceres persones, el retoc de fotografies, la maquetació web, el manteniment de directoris o bases de des i la moderació d'espais virtuals i el disseny gràfic avançat.
- Tot i que la tasca més realitzada és la generació de nous continguts – igual que fan la resta de periodistes, siguin o no digitals – sí que es detecta que el professional que treballa a Internet assumeix noves tasques més tècniques per tal d'adaptar els continguts periodístics a nous suports (web, multimèdia).
- L'empresa per la qual treballa és de titularitat privada i amb pocs treballadors. Per norma general, no ven a tercers els continguts generats pels periodistes. Tampoc proporciona formació continuada al treballador.

---

⁷ TARIFA, Elena i RUBIES, Toni *La situació professional dels periodistes digitals*. Document de treball per a la jornada "Periodistes digitals, precarietat a la xarxa"
<http://www.periodistesdigitals.org/cat/jornada5abril.htm>
ARKOTXA, Xabier i DOMINGO, David *La situació laboral dels periodistes digitals*. Document de treball per a la jornada "Periodistes digitals, precarietat a la xarxa"
<http://www.periodistesdigitals.org/cat/jornada5abril.htm>

La situació professional del periodista digital

Els problemes relacionats amb la situació professional dels periodistes digitals, que presentaven Elena Tarifa i Toni Rubies, s'han vist ratificats pels resultats d'aquesta enquesta:

- **Pluriocupació**

Els periodistes digitals es veuen obligats a treballar a més d'una empresa per poder subsistir. Així es dedueix dels resultats de l'informe: un 36% dels enquestats treballa a més d'una empresa. Aquesta és una de les conseqüències de la precarietat laboral del sector, però alhora n'és una de les causes. Els mitjans prefereixen comptar amb gran nombre de col.laboradors externs amb qui poder rescindir la relació laboral "per necessitats de la producció", sense costos d'acomiadament. Els periodistes digitals en són conscients, per la qual cosa tenen menys poder a l'hora de negociar a l'empresa, no només en termes econòmics sinó també en la definició del producte informatiu.

- **Accés a les fonts d'informació**

Resulta indubtable el cada vegada més freqüent ús d'internet com a mitjà de comunicació. Estudis recents⁸ expliquen com els periòdics digitals són un dels recursos més demandats pels usuaris. No obstant això, alguns periodistes digitals tenen encara dificultats per accedir a les fonts d'informació pel fet de treballar a internet: un 20% segons l'enquesta. Cal, doncs, reforçar el reconeixement a la tasca informativa que realitzen.

- **Qualitat del producte periodístic**

Elena Tarifa i Toni Rubies denunciaven la deficient qualitat d'alguns dels productes informatius. La manca de recursos humans sovint obliga a què la feina dels periodistes digitals es redueixi a copiar i enganxar teletips. Les dades de l'enquesta semblen confirmar-ho. Si bé la tasca principal dels periodistes continua sent la producció de continguts originals, altres labors més tècniques (retoc de fotografies, maquetació web, manteniment de directoris) els roben temps de dedicació a les feines tradicionals de documentació, contrast de la informació, recerca de notícies novedoses...

- **Formació continuada**

El document de treball reivindicava una formació continuada per part de les empreses. Això és especialment necessari en un sector en què els coneixements tècnics evolucionen de forma vertiginosa i tot i que els periodistes digitals no han d'encarregar-se de les tasques informàtiques, un millor coneixement de les eines de què disposen redunda en una major qualitat del producte informatiu. Però, un cop més, la realitat dista del que seria desitjable. Tan sols un 28% dels enquestats afirma rebre formació continuada a l'empresa on treballa.

---

⁸ CERREZO, José M. y ZAFRA, Juan M. (2003) El impacto de internet en la prensa. Madrid, Fundación Auna a <http://www.fundacionrelevision.es/documentos/analisis/cuadernos/impacto.pdf>

La situació laboral del periodista digital

En el document de treball sobre la situació laboral dels periodistes digitals, Xabier Arkotxa i David Domingo presentaven uns problemes, que en alguns casos, s'han confirmat amb els resultats d'aquest informe. Són aquests:

- **Sous escombraria**

Domingo i Arkotxa alertaven sobre les diferències salarials dels periodistes digitals amb la resta de periodistes, especialment els de la mateixa empresa. Un 38% de periodistes digitals cobra fins a 900 € mensuals i la resta de periodistes digitals, més de 900 € mensuals.

Identifiquem una diferència de sous considerable en funció del mitjà pel qual treballa el periodista. Aquells que treballen a mitjans exclusivament digitals i els que ho fan a empreses de telecomunicacions o serveis d'Internet estan més mal pagats (cobren de 600 a 900 € els primers en un 25% dels casos i els segons, en un 50% dels casos) que els que treballen a mitjans digitals que ja existeixen en altres suports (un 38% cobra de 900 a 1200€ al mes i un 38% més de 1200€ al mes). Podem suposar que la situació d'aquests últims és millor perquè tenen d'altres companys de professió com a referent directe.

Un 15% dels enquestats que treballen a mitjans exclusivament digitals i un 18% d'aquells que mantenen webs no periodístiques cobra menys de 300€ al mes.

Si aquests sous es comparen amb el nombre de tasques que realitzen els periodistes, es pot afirmar que es tracta de sous escombraries. El 77% dels periodistes digitals realitza més d'una tasca a la feina entre les que troben la producció i edició de continguts, el retoc de fotografies, la maquetació web, manteniment de directoris i bases de dades, la moderació de fòrums i llistes de distribució o la programació web.

- **Contractes sense perfil periodístic**

Existeixen diferències en les condicions contractuals dels periodistes digitals en funció de l'empresa on treballen. El 40% dels enquestats que treballen a mitjans exclusivament digitals no tenen contracte laboral, enfront del 25% dels que treballen a empreses de telecomunicacions o serveis d'Internet o del 19% dels que elaboren informació per a l'edició digital de mitjans existents en altres suports.

Es confirma la hipòtesi de Domingo i Arkotxa que anunciava que els periodistes digitals realitzen tasques tècniques, tot i que la tasca principal és l'elaboració de continguts (un 67%). No obstant, el retoc de fotografies (en un 42% dels casos), la maquetació web (en un 33%), el disseny gràfic avançat (en un 12%) i la programació web (en un 9%) són tasques presents en la feina diària del periodista digital.

- **Deslocalització del periodista digital: el teletreball**

Tot i que bona part dels enquestats treballen des de l'empresa, un 32% ho fa des de casa. Les condicions laborals dels teletreballadors són força precàries: s'han de pagar en un 86% dels casos els costos de telèfon, connexió a Internet i equipament. Un 61% no té cap tipus de contracte. Per tant, es confirma la desvinculació de l'empresa respecte d'aquest tipus de treballadors.

- **Gran diversitat empresarial**

Els periodistes digitals estan treballant en una gamma molt diversa d'empreses, en la majoria dels casos, de titularitat privada. Trobem des de grans companyies amb plantilles de 500 fins a 10.000 treballadors (un 15% dels casos) fins a empreses petites d'1 a 50 treballadors, les més abundants en el sector: un 49%. Tot i que la majoria dels enquestats treballa a empreses digitals nascudes a la Xarxa o a les edicions a Internet de mitjans que existeixen en altres suports, hi ha un 29% d'enquestats que es dedica a mantenir la web o bé d'una empresa de serveis de telecomunicacions o Internet o bé d'una empresa o institució que res té a veure amb el periodisme digital. Es confirma la hipòtesi que els periodistes també treballen produint continguts informatius per webs d'empreses no informatives ni del sector mediàtic.

A més a més, a les empreses no hi ha una gran implantació de convenis laborals que regulin les categories professionals, funcions, trams salarials i horaris dels periodistes digitals. Si hi ha conveni, es valora malament (un 23% dels casos) o es desconeix (un 67% dels casos).

- **Manca de feina fixa**

Els periodistes digitals canvien de feina amb freqüència. Així es desprèn de les dades sobre l'antiguitat a l'empresa i de les dades sobre el nombre d'empreses en les quals han treballat els periodistes. El 72% ha treballat a tres, quatre, cinc o més de cinc empreses. Si tenim en compte que són llicenciats joves, això vol dir que han canviat de feina amb freqüència des que van acabar la carrera (la majoria, l'any 1999). Tampoc tenen molta antiguitat a l'empresa on treballen en l'actualitat: el 66% hi treballa des de fa menys de tres anys. D'aquests, un 25% no fa ni 6 mesos que es va incorporar al lloc de treball.

- **Drets d'autor**

Un dels problemes que presenta el fet de treballar amb informació digital és que aquesta és més fàcil de reproduir i revendre. No es detecta un abús per part de les empreses en la venda de continguts que elaboren els periodistes, tot i que sí que hi ha indicis d'irregularitats en el respecte de la integritat de l'obra periodística, la seva signatura i la participació de l'autor en els beneficis. Un 52% dels enquestats assegura que l'empresa on treballa no ven continguts a tercers. Un 13% de les empreses fan el que volen amb les obres periodístiques i no remuneren els treballadors. I un 16% d'empreses respecten la integritat dels continguts però els autors no reben remuneració econòmica a canvi.

- **Diferències laborals del periodista digital amb la resta de periodistes**

Un 47% dels enquestats no va contestar la pregunta sobre si considerava que les seves condicions laborals eren iguals a les de qualsevol altre periodista. I un 32% considera que no hi ha diferències. Aquestes dues xifres expliquen que potser no canvia tant la situació laboral dels professionals que treballen a la Xarxa de la de la resta de periodistes. Si més no, així ho consideren els enquestats.

ANNEX**Plantilla de l'enquesta sobre la situació laboral dels periodistes digitals**

1. Edat
2. Sexe: Dona / Home
3. On treballes?
  - Barcelona ciutat
  - Àrea metropolitana de Barcelona
  - Resta de Catalunya (especificar)
  - Resta d'Espanya (especificar)
  - Altres (especificar)
4. Ets llicenciat en Ciències de la Comunicació?
  - Sí (any...)
  - No
5. Quina activitat relacionada amb el periodisme digital fas?
  - Treball per un mitjà de comunicació exclusivament digital
  - Treball per l'edició digital d'una empresa o grup d'empreses que té mitjans de comunicació en diversos suports
  - Treball fent continguts per a una empresa de telecomunicacions o serveis d'internet
  - Treball mantenint la web d'una empresa o institució que no es dedica al periodisme
  - Estic a l'atur
  - Estic estudiant
  - Altres: ...
6. Quines tasques fas? (pots seleccionar més d'una)
  - Producció de continguts originals
  - Edició de continguts existents (de l'empresa, teletips, de tercers)
  - Maquetació web
  - Programació web
  - Retoc de fotografies
  - Disseny gràfic avançat
  - Moderació de fòrums i llistes de discussió
  - Manteniment de directors de webs o bases de dades
  - Direcció de projectes
  - Altres: ...
7. Treballes per compte propi o per compte aliè?
  - Per compte propi
  - Per compte aliè
8. Per quantes empreses treballes?
  - 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5
  - Més de 5

9. Són empreses públiques o privades?
- Públiques
  - Privades
  - De tots dos tipus
10. Quina és la teva antiguitat a l'empresa?
- Menys d'1 any
  - 1 any
  - 2 anys
  - 3 anys
  - 4 anys
  - 5 anys
  - 6 anys
  - 7 anys
  - Més de 7 anys
11. A quantes empreses has treballat?
12. Tens contracte laboral?
- Sí. Quin?
    - Indefinit
    - Temporal
    - A temps parcial
    - Per obra o servei
    - Laboral en pràctiques
  - No. Indica la teva situació:
    - Contracte mercantil
    - Estudiant en pràctiques / becari en conveni amb alguna universitat
    - Sense cap tipus de contracte
13. Si no tens cap contracte laboral, t'has donat d'alta com a treballador autònom?
- Sí
  - No
14. Retribucions (si no es disposa d'una sola nòmina regular mensual, cal reflectir la mitjana mensual d'ingressos bruts):
- Menys de 300 € bruts al mes
  - De 300 a 600 € bruts al mes
  - De 601 a 900 € bruts al mes
  - De 901 a 1.200 € bruts al mes
  - Més de 1.200 € bruts al mes
15. Jornada laboral mitjana: .... hores
16. Nombre de treballadors de l'empresa més gran per la que treballes:
17. Hi ha conveni a l'empresa/es amb què treballes?
- Sí, a totes les empreses
  - Només en alguna
  - No, a cap de les empreses
18. Si tens conveni laboral a l'empresa, et sembla un bon conveni?
- Sí
  - No
  - No ho sé, no el conec

19. En el cas que treballis a una empresa o grup d'empreses que té mitjans en altres suports, les condicions laborals (sou, jornada, vacances,...) són les mateixes per als periodistes digitals que per a la resta de periodistes?
- Sí
  - No. Les principals diferències són...
20. Treballes des de casa?
- Sí i l'empresa em paga les despeses i/o l'equipament necessaris per fer la feina
  - Sí i jo pago les despeses i equipament
  - No, treballo des de l'empresa
21. Tens dificultats per accedir a les fonts d'informació pel fet de treballar en un mitjà digital?
- Sí
  - No
22. L'empresa té oferta de formació continuada / reciclatge professional?
- Sí
  - No
23. L'empresa ven a tercers els continguts que produeixes?
- Sí, respecte la integritat i rebo compensació econòmica
  - Sí, respecte la integritat però no rebo cap compensació econòmica
  - Sí i fa el que vol amb ells sense notificar-m'ho ni remunerar-me per la venda
  - No ven els continguts a tercers
  - No elaboro continguts
24. Quins creus que són els principals problemes dels periodistes que treballen a internet, tant laborals com professionals?